

HÖGSTA DOMSTOLENS BESLUT

meddelat i Stockholm den 22 juni 2011

Mål nr

Ö 2021-10

KLAGANDE

RB

MOTPART

Riksåklagaren

Box 5553

114 85 Stockholm

SAKEN

Klagan över domvilla

TIDIGARE AVGÖRANDE

Svea hovrätts beslut 2010-04-15 i mål Ö 3088-10

Dok.Id 56698

HÖGSTA DOMSTOLEN
Riddarhustorget 8

Postadress
Box 2066
103 12 Stockholm

Telefon 08-561 666 00
Telefax 08-561 666 86
E-post:
hogsta.domstolen@dom.se
www.hogstadamstolen.se

Expeditionstid
08:45-12:00
13:15-15:00

HÖGSTA DOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta domstolen undanröjer hovrättens beslut och visar målet åter till hovrätten för fortsatt behandling.

YRKANDEN I HÖGSTA DOMSTOLEN

RB har yrkat att Högsta domstolen ska undanröja föreläggandet av ordningsbot.

Riksåklagaren har anfört att Högsta domstolen bör undanröja hovrättens beslut och återförvisa målet till hovrätten för ny handläggning.

SKÄL

1. Sedan RB godkänt ett föreläggande av ordningsbot ogillade tingsrätten ett yrkande av honom att föreläggandet skulle undanröjas. RB överklagade beslutet till hovrätten som beslutade att inte meddela prövningstillstånd.
2. Frågan i målet är om det krävs prövningstillstånd i hovrätten vid överklagande av tingsrättens beslut.
3. Ett godkänt föreläggande av ordningsbot gäller enligt 48 kap. 3 § andra stycket rättegångsbalken som lagakraftvunnen dom. Av 59 kap. 6, 7 och 10 §§ framgår att föreläggandet under vissa förutsättningar kan undanröjas efter klagan till tingsrätten i särskild ordning. I fråga om överklagande av tingsrättens beslut gäller, enligt 59 kap. 8 och 10 §§, reglerna i 49 och 52 kap. Av

59 kap. 8 § andra stycket framgår att hovrättens beslut inte får överklagas. RBs överklagande till Högsta domstolen får emellertid anses innefatta en klagan över domvilla.

4. Huvudregeln om prövningstillstånd i hovrätten finns i 49 kap. 12 § rättegångsbalken. Enligt bestämmelsen krävs prövningstillstånd för att hovrätten ska pröva tingsrättens dom eller beslut, om inte annat är föreskrivet. I 49 kap. 13 § anges vissa undantag från huvudregeln. Av paragrafens femte stycke framgår att det inte krävs prövningstillstånd för att hovrätten i brottmål ska pröva tingsrättens slutliga beslut eller beslut som får överklagas särskilt.

5. 49 kap. 12 och 13 §§ rättegångsbalken ändrades genom SFS 2005:683, som trädde i kraft den 1 november 2008. I förarbetena till lagändringen framgår att systemet med prövningstillstånd skulle utvidgas i tvistemål och ärenden medan brottmålen lämnades utanför reformen (se prop. 2004/05:131 s. 180 f. och 258 f.).

6. Rättsläget före lagändringen den 1 november 2008 framgår av rättsfallet NJA 1996 s. 557. Högsta domstolen konstaterade i det avgörandet att en tingsrätts slutliga beslut i mål om undanröjande av föreläggande av ordningsbot inte utgör någon dom i brottmål utan ett slutligt beslut i ett mål angående särskilt rättsmedel. Bestämmelserna i dåvarande 49 kap. 13 § rättegångsbalken, som bl.a. föreskrev krav på prövningstillstånd i brottmål för att hovrätten skulle pröva en tingsrätts dom genom vilken den tilltalade inte dömts till annan påföljd än böter, ansågs inte tillämpliga vid ett sådant överklagande. Med hänsyn till den restriktivitet som borde gälla vid tolkningen av regler som undantar vissa måltyper från den allmänna rätten till omprövning i hovrätten fanns det inte heller utrymme för analog tillämpning av paragrafen.

7. Även om en tingsrätts beslut i mål om undanröjande av föreläggande av ordningsbot inte utgör ett beslut i brottmål är det, mot bakgrund av den restriktivitet som bör gälla vid tolkningen av regler som begränsar rätten till omprövning, bäst förenligt med syftet med reformen om prövningstillstånd den 1 november 2008 att vid överklagande av sådana beslut till hovrätt analogt tillämpa 49 kap. 13 § femte stycket rättegångsbalken. Det bör därför inte heller efter lagändringen krävas prövningstillstånd vid överklagande av tingsrätts beslut om klagan över godkänt föreläggande av ordningsbot.

8. Det anförda innebär att hovrätten i förevarande mål borde ha prövat RBs överklagande utan krav på prövningstillstånd. Genom att hovrätten ansett att det krävts prövningstillstånd, får ett sådant fel anses ha förekommit att hovrättens beslut bör undanröjas och visas åter till hovrätten för fortsatt behandling.

I avgörandet har deltagit: justitieråden Leif Thorsson, Kerstin Calissendorff, Per Virdesten (referent), Gudmund Toijer och Johnny Herre
Föredragande justitiesekreterare: Cecilia Bergman